

De Pinksterbeweging

- *Wat zijn jouw ervaringen met Pinkstergelovigen? Of ga je zelf naar een Pinksterkerk?*

geschiedenis

begin

William Joseph Seymour werd in 1870 in Louisiana geboren. Zijn ouders waren slaven geweest. In 1905 begon hij aan een bijbelschool die onder leiding stond van Charles Parham, die een racistische instelling had. De lessen mocht Seymour van op de gang volgen. Parham aanvaardde in zijn bijbelschool alleen de Bijbel als tekstboek. Hij gaf onderricht over genezing, redding, heiligmaking, de wederkomst en de doop met de Heilige Geest. Hij gaf de opdracht om Handelingen 2 te bestuderen. Na een gebed onder handoplegging begon een zekere Agnes Ozman in 1901 voor het eerst in vreemde talen te spreken (**in tongen spreken**). Na deze gebeurtenis begon men onderricht te geven over de **doop met de Heilige Geest**. Het bewijs van de doop met de Heilige Geest was volgens hen het spreken in vreemde talen.

In januari 1906 werd Seymour als voorganger bevestigd in een zwarte heiligingskerk in Los Angeles. Al spoedig ontstond er een verschil van mening en begon Seymour met een aantal gelovigen te *vasten en te bidden*. Een aantal leden van de kring, waaronder Seymour ontving de gave van het spreken in vreemde talen. Men begon bijeen te komen in de Azusastreet en al spoedig ontstond een beweging waarin blanken en zwarten gelijkwaardig met elkaar omgingen. Het blad *Apostolic Faith* werd wereldwijd verspreid.

De doelstellingen van het blad waren een levend en praktisch christendom. Belangrijke thema's waren de boodschap van vergeving van zonden, de boodschap van heiliging, lichamelijke **genezing** en de doop met de Heilige Geest.

Seymour zag in elke ziekte een werk van Satan. Het gebruik van medicijnen werd afgewezen. Ziekte is een aantasting van het lichaam, **bezetenheid** is erger en is een aantasting van de ziel.

Vrouwen werden volledig ingeschakeld in de beweging.

Er werden geen collectes gehouden. Zij die door hun geloofswerk afhankelijk waren van giften moesten uit geloof leren leven.

Men geloofde in de nabije **Wederkomst van Christus** en voelde zich gedreven om 'tot het uiterste der aarde' de boodschap te verkondigen.

** Noem een aantal kenmerken van de Pinksterbeweging*

Wat valt je op als je een vergelijking maakt met je eigen kerk?

verspreiding over de wereld

Thomas Barratt was predikant van de methodistenkerk in **Noorwegen** en kwam op een reis door de VS in aanraking met de opwekkingsbeweging in Los Angeles. Op 7 oktober 1906 heeft hij een ervaring met de Heilige Geest, zonder dat hij in tongen spreekt. Maar in november 1907 ontvangt hij de gave van het spreken in tongen. Dat is voor hem de doop met de Heilige Geest. Hierna begint hij in Oslo samenkomsten te organiseren. Dit zijn de eerste pinkstersamenkomsten in Europa. Al spoedig komen er bijeenkomsten in Zweden, Engeland en Duitsland.

De visie was in die tijd om in de eigen kerk te blijven maar geloofsvernieuwing te ontvangen in deze pinksterbijeekkomsten.
Barratt liet zich in 1913 als volwassene dopen en verliet in 1916 de methodistenkerk. Hiermee werd zijn pinksterbeweging een aparte denominatie.

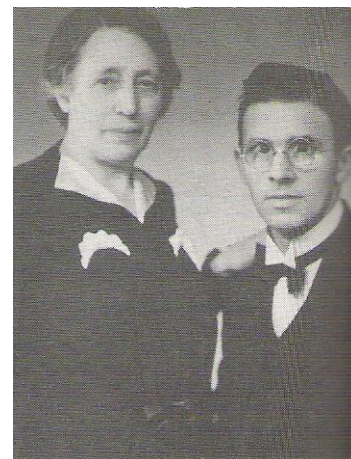
Lewi Pethrus uit **Zweden** bezocht Oslo in 1907. Aanvankelijk was hij van mening dat hij de doop met de Heilige Geest al had ontvangen in 1902 toen hij een ervaring had dat hij in tongen begon te spreken. Later zei hij dat hij in 1907 de doop met de Heilige Geest had ontvangen. Pethrus verkondigde de pinksterboodschap in Zweden en werd uiteindelijk in 1913 uit het verband van Baptistenkerken gezet.

Alexander Boddy was in **Engeland** anglicaans priester en nodigde Barratt uit in zijn gemeente, die daar een half jaar bleef. Dagelijks waren er twee samenkomsten in zijn kerk. Vele opmerkelijke gebeurtenissen vonden plaats: *boze geesten werden uitgedreven, profetieën werden uitgesproken, tongentaal en vertolking van tongen, rollen over de vloer, visioenen, zingen in de Geest*, enz. In 1908 begon men met de uitgave van het blad *Confidence*. Met Pinksteren organiseerde men landelijke conferenties in Sunderland. De invloed van Boddy nam later af toen hij de oorlogsactiviteiten ondersteunde en uiteindelijk niet brak met de anglicaanse kerk.

De opkomst van de pinksterbeweging in **Duitsland** verliep wat meer problematisch. Bijeenkomsten in 1907 in Kassel werden beëindigd door de politie. Artikelen van *Jonathan Paul* werden in andere bladen scherp aangevallen. Hij werd beschuldigd van spiritisme en perfectionisme. De *Berlijnse verklaring* veroordeelde de pinksterbeweging; zij kwam van beneden en niet van boven. Een pinksterconferentie in Mülheim werd door duizenden bezocht, maar de verwante Duitse *Gemeinschaftsbewegung* was gekant tegen de nieuwe beweging uit Amerika.

ontstaan in Vlaanderen

In Vlaanderen begint de eigenlijke geschiedenis van de Pinksterbeweging met de komst van *Cornelis Potma*. Potma (geb. 1861) kwam oorspronkelijk uit Sneek maar vertrok voor zijn studie al naar de VS. Rond zijn twintigste levensjaar werd hij genezen van een dodelijke ziekte. Vele jaren daarna was hij een vurige evangelist. In de begintijd van de Pinksterbeweging ontving ook hij de ervaring van de doop met de heilige Geest. Toen hij met pensioen was keerde hij terug naar Nederland en ervoer hij een roeping voor België. Aanvankelijk deed hij evangelisatiewerk met Ralph Norton, de geestelijke vader van de Bijbelschool in Heverlee. Deze kon echter de pinksterboodschap van Potma niet aanvaarden. Toen trok hij naar Gent en trok vandaar uit met een stalen kar door Vlaanderen. Op zijn pad kwam *Johan Rietdijk*, een Nederlandse bijbelschoolstudent die om zijn huwelijk met de veel oudere Anke van Hoften door Norton werd afgewezen. Hij ging in 1925 bij Potma in de leer en vroeg over de doop met de Heilige Geest. Potma gaf geen beschouwing, maar zei: *'ga naar huis, lees in je Bijbel het boek Handelingen en let dan op de woorden Heilige Geest. Ga dan bidden en wacht'*. Het Pinkstervuur daalde die week op Rietdijk neer. Toen Potma een paar jaar later overleed zette Rietdijk het werk verder. In 1930 werd het eerste gebouw geopend in Kiel bij Antwerpen. Er werden nieuwe posten opgericht in o.a. Schelle, Boom en Gent. Drie jaar later werd er een echt kerk gebouwd in Hoboken.

Rietdijk schreef vele brochures en ook in moeilijke jaren bleef hij zijn gemeente dienen. Door hem werden ook andere aangestoken waaronder François de Meester. Hij bouwde een kleine groep in Balen uit tot een kerk.

Andere namen uit de begintijd zijn Johan van Kesteren die pionierwerk deed in Menen en Oostende. Verder is er het verhaal van Rob Polderman die een gedeelte van zijn gemeente in Niel liet bijeenkomen. Daaruit ontstonden nieuwe gemeenten in Sint Niklaas en Hofstade.

En zo werden weer andere plaatsen aangestoken.

Het Verbond Van Pinkstergemeenten had in 2007 ongeveer 6500 leden en 89 aangesloten kerken.

de eerste Pinksterkerk van België in Hoboken. Het gebouw is nog steeds in functie;

de doop met de heilige Geest

Een belangrijk kenmerk van de pinksterbeweging is de leer van de doop met de Heilige Geest.

We hebben al gezien dat er soms verwarring was bij de pinksterpioniers over wat dat nu is: de doop met de Heilige Geest. Die verwarring heeft te maken met het verschil van uitleg dat mogelijk is van de Bijbelse gegevens.

De leer van de doop met de Heilige Geest is gebaseerd op een aantal teksten in de Handelingen der apostelen.

In **Lucas 24:49** lezen we dat de leerlingen moeten wachten totdat ze ‘met kracht uit de hemel worden bekleed’. Dit vindt plaats op de vijftigste dag na Pasen, tijdens het feest *Sjevoeot*, dat ook vijftig betekent. Ons feest Pinksteren is een verbastering van *Pentacostè*, dat de Griekse vertaling is van *Sjevoeot*.

In **Handelingen 2** lezen we dat de leerlingen in gebed bij elkaar zijn en dat er plotseling een

wind waait in de ruimte waarin ze vergaderd zijn. Er waren verder vlammen die zich op ieder van hen zetten. Toen begonnen ze in *vreemde talen* te spreken. En alle vreemdelingen horen de boodschap van God in hun eigen taal.

In **Handelingen 8** wordt verteld dat de inwoners van Samaria ook de boodschap van God hadden aanvaard. Petrus en Johannes worden er naar toe gestuurd om voor hen te bidden dat zij de heilige Geest mochten ontvangen, ‘want deze was nog op niemand van hen neergedaald; zij waren alleen gedoopt in de naam van de Heer Jezus’. Na het gebed onder *handoplegging* ontvangen ze de heilige Geest (17).

In **Handelingen 10** spreekt Petrus de familie en de vrienden van Cornelius toe en sprak over Jezus’ wonderen en zijn kruisiging en ‘terwijl Petrus nog aan het woord was, daalde de heilige Geest neer op iedereen die naar zijn toespraak luisterde’. Petrus was verbaasd dat ook heidenen de heilige Geest ontvingen. Maar de tekenen waren duidelijk net als op de Pinksterdag: iedereen begon in vreemde talen te spreken en God te prijzen (46). Daarna werden de nieuwe gelovigen gedoopt.

In **Handelingen 19** lezen we het verhaal dat Paulus in Efese aankomt en aan hen vraagt: *hebben jullie de heilige Geest ontvangen toen jullie tot geloof zijn gekomen?* (2). Deze gelovigen waren onderricht door Apollos, die echter vooral van de beweging van Johannes de Doper goed op de hoogte was. Hun antwoord was: we hebben niet eens gehoord van het bestaan van een heilige Geest. Paulus legt hun het evangelie nader uit en ze worden gedoopt in de naam van Jezus. *En toen Paulus hun de handen had opgelegd daalde de heilige Geest op hen neer, zodat ze in vreemde talen gingen spreken en profeteerden* (6).

Op grond van deze teksten zeggen de klassieke pinkstergelovigen: je kunt christen zijn en wedergeboren, maar toch niet de Heilige Geest hebben ontvangen. We voegen hier het woord klassiek toe, omdat toch ook veel pinkstergelovigen minder star omgaan met deze zaken. Ze zeggen: God gaat met iedereen een bijzondere weg. Ze houden er niet van om gelovigen in te delen. Ze willen dus niet strak beweren: wie niet in tongen spreekt is niet gedoopt met de Heilige Geest.

Maar dat neemt niet weg dat ze geloven in de werking van de Heilige Geest!

Belangrijk is verder om op te merken dat in de brieven van het N.T. nergens gesproken wordt over het apart ontvangen van de doop met de Heilige Geest. Vanuit de terminologie van de brieven zou het daarom beter zijn om niet te spreken over de doop met de Heilige Geest als een aparte ervaring, maar over het ontvangen van de gaven van de Geest. Paulus zegt dat we daar naar moeten streven (1 Cor 12:31 en 14:1).

** probeer een mening te vormen over bovengenoemde teksten*

de gaven van de heilige Geest

De bijbel vertelt ons dat we als gelovigen toegerust zijn om ons werk in de kerk en in de wereld te verrichten. De heilige Geest geeft ons gaven en iedereen heeft weer zijn specifieke gaven. In Romeinen 12:6-8 en Efeze 4:11 vinden wij hiervan een opsomming. Voor de pinkstergelovigen staat de belangrijkste lijst in 1 Korinte 12:

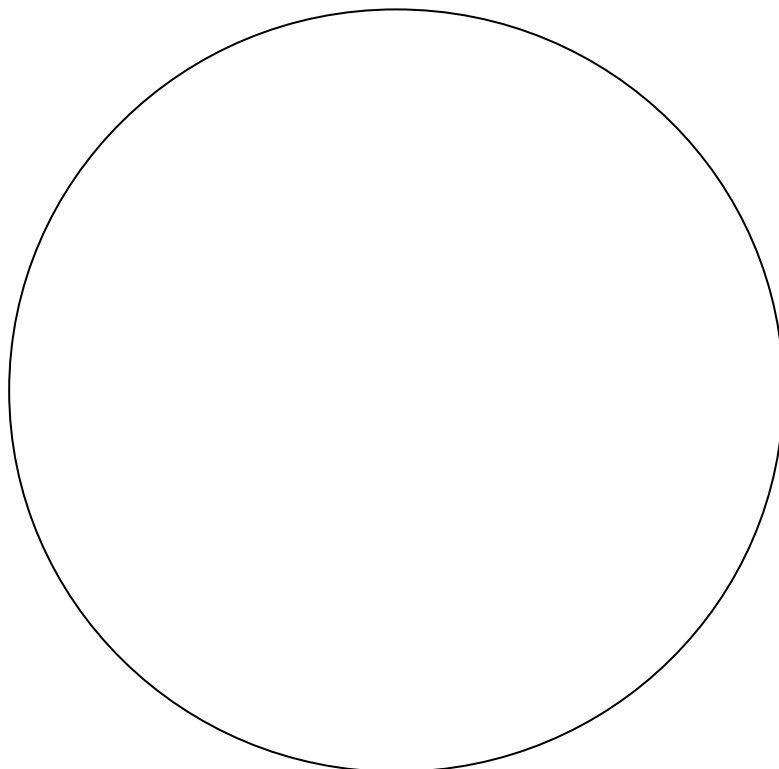
- * verkondigen van wijsheid
- * overdragen van kennis
- * een groot geloof
- * gave om te genezen
- * kracht om wonderen te verrichten
- * profetie
- * gave van onderscheiding (van wat wel en niet van de heilige Geest komt)
- * gave van het spreken in vreemde talen (tongentaal)
- * gave van vertolking van vreemde talen.

** probeer na te gaan wat deze verschillende gaven betekenen*

In dit hoofdstuk benadrukt Paulus dat je jezelf niet absoluut moet stellen met je gaven. Als het goed is werken alle gaven samen zoals in een lichaam.

En als we het hebben over de gaven van de Geest, moeten we de **vruchten van de Geest** niet vergeten: je leest daarover in Gal 5:22.

** schrijf ze op in de onderstaande omtrek*

de charismatische beweging

De charismatische beweging is de beweging die de Pinksterboodschap in de kerk probeert te brengen. Deze kwam na de 2^e WO op gang. Een van de mannen van het eerste uur was David du Plessis uit Zuid-Afrika. Hij kreeg ook uitnodigingen voor bijeenkomsten van de Wereldraad van Kerken. Vanaf toen was zijn bijnaam mr. Pentecost.

Belangrijk verschil met de Pinksterbeweging is dat extreme opvattingen veel minder voorkomen. Men hecht aan reflectie. Men heeft niet een nauw omschreven leer over de doop met de Heilige Geest en over de geestesgaven is dat evenmin, maar men is wel voor geloofsvernieuwing en een *doorbraak van de Heilige Geest*.

Men voelt zich verbonden met standpunten die er zijn in de achterliggende kerkgemeenschappen.

Daarbij komt: men is oecumenisch ingesteld. Dit geldt dan vooral voor Nederland.

In België valt de charismatische beweging onder verantwoordelijkheid van de Rooms-katholieke kerk. Er zijn dus onder protestanten praktisch geen gelovigen die betrokken zijn bij deze beweging.

Kardinaal Suenens was een grote promotor van de Charismatische beweging.

Zo zien we dat het vuur van Pinksteren over de kerkgrenzen heen bezig is.

evaluatie

De pinksterbeweging heeft in een periode van honderd jaar een enorme opmars gemaakt binnen het protestantisme. In Latijns Amerika heeft de pinksterbeweging meer aanhang dan alle andere protestantse denominaties.

Het grote geheim van deze opmars is dat een pinksterman zegt dat je het geloof kan ervaren. En als je naar zijn uitleg wil luisteren krijg je een persoonlijk verhaal te horen: ik was alcoholist en door Jezus ben ik ervan afgeraakt. Of: ik was ziek en God heeft mij genezen.

Deze geloofsbeleving heeft een enorme aantrekkingskracht.

Toch is de Pinksterbeweging ook kwetsbaar.

Gevoel en ervaring zijn belangrijk in de beweging. Maar het kan zijn dat dat gevoel je brengt op een visie die veraf staat van het Bijbelse getuigenis en de werkelijkheid waarin wij leven.

1. De pinksterbeweging is gevoelig voor **modeverschijnselen**. In de jaren negentig had je de zogenaamde *Torontoblessing*, die begon in de Vineyardkerk van Toronto in januari 1994. Dit was een ervaring van de aanwezigheid van de Heilige Geest die gepaard ging met grote uitbundigheid: lachen, op de grond liggen, kruipen, dierengeluiden maken, enz. De nadruk op deze ervaring was zo groot dat de gewone prediking vanuit de Bijbel naar de achtergrond verschoof. Er kwam ook een breuk met het verband van

- Vineyard-gemeenten. In Nederland gebeurde het dat een spreker een serieuze toespraak hield over het lijden van Jezus. Toen begonnen er plotseling een aantal te lachen. Anderen werden erdoor aangestoken en de spreker had het nakijken.
2. De **grote nadruk op genezing en bevrijding** heeft problematische kanten. Sommige predikers hebben een gesloten visie op het onderwerp: als je geloof hebt, dan zal God je genezen. Als je niet genezen wordt, dan ligt dat blijkbaar aan je geloof. Een andere zaak is het uitdrijven van boze geesten. Kun je het je voorstellen, dat je door een demon wordt lastig gevallen? Een vrij onrustig makende gedachte! De BBC maakte een under-cover-documentaire over exorcisme in Afrikaanse kerken in Londen. Je moet begrijpen dat veel Afrikanen heel concrete gedachten hebben over geesten. Maar wat moet je als jongen van zes jaar als je moeder op de grond ligt en onverstanebare kreten slaakt terwijl een boze geest bij haar wordt uitgedreven? De jongen begint te huilen omdat hij er niets van begrijpt. Gelukkig zijn dit soort extremiteiten zeldzaam.
 3. We moeten hier ook nog aandacht schenken aan het **welvaartsevangelie**. In veel pinksterkerken bestaat de norm om tien procent van je inkomen aan de kerk te geven. Zo komt het dat kerken stinkrijk kunnen zijn, terwijl de meeste leden van de kerk arm zijn. De echte ontsporing zit in de gedachte, dat als je aan de kerk geeft dat God je dan rijkelijk zal belonen. Voorgangers komen vaak net als hun gemeenteleden uit de armoede. Vervolgens verkondigen zij: ‘kijk naar mij. Ik heb Jezus gevolgd. En zie nu toch hoe rijk ik ben: ik ga met een privévliegtuig even een paar dagen op vakantie.’ Deze materialistische levenshouding staat in schril contrast met Jezus’ kritiek op de geldzucht van de farizeeën en de dwaze levenshouding van rijken (Luk 12:13-21; 16:13-31 en 6:20,24). De levenshouding van deze voorgangers staat mijlenver af van hoe Jezus leefde. Jezus trok zonder rugzak rond om zijn boodschap te verkondigen. Soms had hij geen plek om te slapen (Luk 9:58; 10:4).

herhalingsvragen

1. Noem een 4 kenmerken van de pinksterbeweging (1)
2. Bespreek de belangrijkste bewijsplaatsen in de Bijbel voor de leer van de doop met de Heilige Geest 2,8,10,19 (3)
3. Herleid het woord Pinksteren. (3)
4. Vertel iets over het ontstaan van de Pinksterbeweging in Los Angeles (1).
5. Hoe verspreidde deze boodschap zich in Vlaanderen? Wie waren de eerste pioniers?(2)
6. Noem 4 gaven van de Heilige Geest die in 1 Cor 12 worden genoemd (4).
7. Noem 4 vruchten van de Geest volgens Gal 5:22 (4).
8. Wat verstaan we onder de charismatische beweging? (5)
9. Noem drie fenomenen die een gevaar vormen voor de pinksterbeweging.

gebruikte literatuur

C. van der Laan, *de spade regen, geboorte en groei van de pinksterbeweging in Nederland*, Kok Kampen 1989

C. en P.N. van der Laan, *Pinksteren in beweging, vijftienzeventig jaar pinkstergeschiedenis in Nederland en Vlaanderen*, Kok Kampen 1982

Lode Delputte, *Braziliaanse Bloei, hoe een land een wereldmacht wordt*, De Bezige Bij 2011, 203-228.

verantwoording foto's

pag 1: https://en.wikipedia.org/wiki/William_J._Seymour

pag 2: Van der Laan, *Pinksteren in beweging*, 155

pag 3: Van der Laan, *Pinksteren in beweging*, 154

pag 5: <https://en.wikipedia.org/wiki/Pentecostalism>